

Derleyen HAKAN KULAÇOĞLU • Trabzonspor

© 2004 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM
2004-2016, İstanbul (5 baskı)

İletişim Yayınları 974 • Futbol Kitapları 11
ISBN-13: 978-975-05-3343-3
© 2022 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 2. BASIM
1. Baskı 2022, İstanbul

EDITÖR Tanıl Bora

KAPAK Utku Lomlu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Serap Yeğen

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

Derleyen
HAKAN KULAÇOĞLU
Fırtına - İhtilâl - Efsane
Trabzonspor

İÇİNDEKİLER

2. Basıma Önsöz	
HAKAN KULAÇOĞLU	9
Sunuş	
HAKAN KULAÇOĞLU	11
“Tarih-Öncesi”	15
Trabzon ve Futbol	
ÖRSAN K. ÖYMEN	17
Çalkıuşu Gazetesi - 1926 Trabzon’unda	
Siyaset, Feminizm ve Futbol	
KUDRET EMİROĞLU	27
Bu Ateş Sönmez: Krino Kafato	
ALAATTİN KAZANCI	47
Canlı Tarih: Hayri Gür	
ALAATTİN KAZANCI	52
Faroz, Sotka, Arafilboyu:	
Bizim Mahallenin Takımından Trabzonspor’a	
BÜLENT BAŞ	57
Efsane	61
İlk Şampiyonluğun Hikâyesi - Her Evin Oğluyduk...	
ŞENOL GÜNEŞ	63

Ali Kemal: Çalım Attım, Horon Oynadım...	
HAKAN DİLEK.....	65
Son Şampiyonluğun Öyküsü	
ISKENDER GÜNEN	75
İlk Biz Uyandık	
DEVİRİM SAĞIROĞLU.....	80
Avrupa'nın Uçbeyliği: Trabzon	
HAKAN KULAÇOĞLU.....	89
Şehrin Fetreti, Takımın Fetreti	95
Kâbus da Geçer Elbet; Rüya Nasıl Bitmişti!..	
HAKAN KULAÇOĞLU.....	97
<i>Yaşar Miraç'la Söyleşi</i>	
"İlk Trabzonspor Şairi"	
HAKAN KULAÇOĞLU.....	101
"Trabzonspor Kimsenin Cebine Sığmaz" - Trabzon Kenti ve Ekonomi	
HAYRETTİN HACISALİHOĞLU.....	110
Kim Kimi Taşımalı?	
HAKAN KULAÇOĞLU.....	115
Sundermann'la Yıkılan Gelenek	
TANIL BORA.....	120
Hatırlamak İstedğim Trabzon	
ZEKİ ÇOL.....	129
Tarkan, Trabzonspor İçin mi Söylüyor?	
NECATİ KOLA.....	133
Şehir, Aşk, Efsane	
BURAK GAYRETLİ.....	138
Tasvirsiz ve Tarifsiz Bir Sızı	
SADIK SÖZTUTAN.....	143
Topçular, Hocalar, Başkanlar ve Taraftar...	145
Futbolcu Kentin Neresinde?	
HAKAN KULAÇOĞLU.....	147
Son Mohikan: Hami Mandıralı	
LÜTFÜ ÖZEL.....	151

Çılgınlar, Affetmezler, Gurbetçiler... - Trabzonsporlu Taraftar Grupları	
BÜLENT GÜRKAN	160
Karadeniz Takımları Hısım mı Akraba mı?	
HAKAN KULAÇOĞLU	165
Yabancı Öyküler	
ERGUN ATA	184
Yabancı Hocalar - “Son Derman” dan Milne’ e	
ALTUĞ ATALAY - ADNAN SUNGUR	199
Oniki Başkan	
BEHRAM KILIÇ	210
Mehmet Ali Yılmaz - “Beyaz Atlı Prens” ten “Devrik Eski Kral” a	
OSMAN ATAMAN	219
Mehmet Ali Yılmaz - Her Şeyiyle “Unutulmaz”	
HAKAN KULAÇOĞLU	235
Suat ile Özkan	
MEHMET TAN	243
“Hemen ‘Futbol’ Dedim”	
BÜLENT BAŞ	266
Yerlinin Yerlisi, Formanın Terlisi	
HAKAN KULAÇOĞLU	271
Medyanın Kuytusunda	277
Medya, Komedy a!	
KEMAL YILDIRIM	279
Trabzonspor’ la Büyüyen Yerel Basın	
IHSAN ÖKSÜZ	282
Trabzon’ dan “Gaste” Gelmiş!..	
HAKAN KULAÇOĞLU	288
Medya-Trabzonspor İlişkisi Aşka Değ il Mantığ a Dayanır!..	
HAKAN KULAÇOĞLU	293
Trabzon’ dan Maç Anlatmak	
LEVENT ÖZÇELİK	305
Ben Senin Babanım Yavrum, Bu da Bizim Takımımız	
HAKAN KULAÇOĞLU	309

Kültürel Kimlik, Manevi Kişilik	315
<i>Nihat Genç'le Söyleşi</i>	
“Alemin Kralı Geliyor!”	
HAKAN KULAÇOĞLU - TANIL BORA.....	317
Trabzonspor'un Bilinmeyen Şampiyonluğu	
SUNAY AKIN.....	330
<i>Fuat Saka'yla Söyleşi</i>	
Lazutlar, Ağlar, Kupalar	
HAKAN KULAÇOĞLU.....	335
Neden Trabzonspor?	
FERIDUN HÜREL.....	338
Güzel İnsanların Tribünüdü	
GÖKALP BAYKAL.....	340
“Bu Kadro Yıkılmaz”	
AYŞEGÜL SÖNMEZ.....	348
Trabzon Futbolu ve Folklor	
İBRAHİM CAN.....	354
Ha Horon, Ha Samba!	
HAKAN KULAÇOĞLU.....	358
Bir Daha?	361
Bir İhtilali Hatırlamak	
CUMHUR ARSLAN.....	363
Biz “O” Trabzonspor'u İstiyoruz	
ÜMIT KIVANÇ.....	388
Bu Yola Kimliksiz Devam Edilmez!	
HAKAN KULAÇOĞLU.....	392
Denemekten Vazgeçtiğinde Başarısız Olursun	
MURAT YİĞLİ.....	397
Trabzonspor Nasıl Kurtulur?	
YAVUZ SALTIK.....	403
Trabzonspor Tekrar Şampiyon Olabilecek mi?	
HAKAN KULAÇOĞLU.....	418
Yazarlar	425

2. Basıma Önsöz

HAKAN KULAÇOĞLU

Futbol konulu bir kitabın –hele de sadece bir kurumu, bir camiyayı inceleyecek şekilde hazırlanmışsa– altıncı baskısına ulaşması hem şaşırtıcı hem sevindirici hem de gelecek açısından umut verici bir durum. Her şeyin başında bu nedenle büyük bir mutluluk duyuyoruz.

Yirmi yıla yakın bir süre önce derlenen bu hacimli kitabın yazılarında otuz yedi insanın emeği ve izi, bu sayıdan çok daha fazlasının da hatırası mevcut. Futbol, iddiayla dolu bir heyecanı ve bazen kontrolden çıkabilen bir hırsı olduğu kadar, insanın artık içinde tutmayı başaramayacağı gözyaşlarını üretecek düzeyde bir duygusallığı da içinde barındıran bir olgu. Kitabımızın yeni baskısına önsöz yazma kıvancını yaşarken, biraz bunu sağlayan sportif başarı dolayısıyla, çokça da artık fiziksel ya da ruhsal anlamda aramızda olmayanların eksikliği nedeniyle yoğun bir duygusallık yaşadığımı itiraf etmeliyim.

Tanıl Bora'nın fikir öncülüğü ve editörlüğüyle dört yüz sayfayı aşkın bir kitap haline gelen yazıların içindeki bazı fikirlerimizin evrilmiş, başarıya giden yolda yapılması gerekenlerin gerçekten de az ya da çok değişmiş olması hayatın doğal akışının eseridir. On sekiz yıllık bir sürenin sonunda bunca emeği bir konuya indirgemiş durumuna düşmek istemeyiz elbet-

te, ancak elinizdeki kitabın son yazısının başlığındaki “Trabzonspor tekrar şampiyon olabilecek mi?” sorusu olumlu şekilde cevaplanmış olmasaydı yeni baskı için biraz daha beklememiz gerekeceği gerçeğini de görmezden gelemeyiz. Bordo-Mavili camia 18 yıl önce baskıya giren o yazıda sunulan “yüzde 90” koşulunu yerine getirmiş olmalı ki, 38 yıl sonra yeniden bir şampiyonluk kutlama hakkına kavuşabildi. Yine o yazıda yer alan “Trabzonspor’un tekrar şampiyon olması elbette çok önemlidir, ancak daha önemlisi sporumuz ve diğer kulüpler için örnek bir kurum olmasıdır,” sözü de tüm dünyanın ilgisine mazhar olan cıvıl cıvıl, pırıl pırıl kutlamalarla taçlandırıldı.

Trabzonspor’un yeni şampiyonluğu hakkında mutlaka kitap, klip ve belgesel türü çalışmalar yapıp futbolseverlere çok güzel ürünler sunulacaktır. Son dönemlerde ortaya konan işler bu yeni yapıtların çok nitelikli olacağını bir müjdecisi olarak düşünülebilir. Bizim kitabımız ise yeni baskısında günceli irdelemeden ve şampiyonluk temalı ürünlerin alanını ihlal etmeden her zamanki sadeliği ve kalıcılığıyla sizlerin karşısına bir kez daha çıkıyor. Kitabın künyesindeki ve geri planındaki tüm isimlere ve bugünlere ulaşmasını sağlayan okuyuculara en içten teşekkürlerimizi ifade ederken, Trabzonspor’un şampiyonluğuna en büyükten en küçüğe kadar katkı sağlayan her bir insanımıza şükranlarımızı sunuyoruz. İyi ki futbol var, iyi ki Trabzonspor var...

Sunuş

HAKAN KULAÇOĞLU

“Trabzonspor’un bir şampiyonluğunu bile görmek nasip olmadı,” diye sızlanan seksen sonrası kuşağa benzer benim Trabzonspor yazarlığım. Doksanların ortasından bu yana... Trabzonspor’un en çalkantılı yıllarına denk gelir; kısmet işte! Büyük ölçüde üzüntü, tartışma, huzursuzluk, maddi manevi sıkıntı dönemleri. Ülke genelindeki Trabzonspor sempatisinin hızla eridiği yıllar.

Trabzonspor’un en karanlık dört yılına, yani 1996-2000 dönemine tanıklık eden yazılarımı topladığım kitabımdan sonra yeni bir proje vardı aklımda. O unutulmaz Mayıs haftasındaki kargaşadan, olaylardan, intiharlardan sonra belirir olmuştu kafamda yavaş yavaş. O yılın sonundaki yönetim değişikliğini takiben başlayan imaj erozyonu, hele de Trabzonspor’a yönetici olmuş isimlerin adlarının tuhaf konularda anılması, çoğu Trabzonsporlu gibi bana da fena halde dokunuyordu. Yitirdiğimiz sempatemizin ötesinde, ülke insanının, Trabzonluların, Trabzonsporluların futboldan başka bir şeyden anlamadıkları, onu da artık fazlasıyla tatsız hale getirdiklerini düşünmelerinin üzüntüsüydü beni bir şey yapma zorunluluğuna iten uyarı.

Medyanın Trabzonsporlu olarak yansıttığı kişiler futbolcular ve kulüp yöneticileriydi haliyle. Garip bir çıkar, para ve mevki

mücadelesine yenik düşüyordu koca camia. Kamuoyuna Trabzonspor'un aydınlık yüzünü göstermek, alternatif bir Trabzonspor platformu takdim etmek gerekiyordu. Birisi bunu yapmalıydı. Mutlaka!..

Tanıl Bora ile tanıştık o sıralarda. Kitabımı okumuş ve görüşmek istemişti. Kısa süre sonra da yeni bir Trabzonspor kitabı teklifi geldi, İletişim Yayınları adına. Bu, epeydir aklımda olan projeyi gerçekleştirmek için bulunmaz bir fırsattı. Hemen özetledim Tanıl'a, kendi başıma birşeyler yazmaktansa, bir platform kitabı yaratmayı önerdim. Trabzonsporlu yazarların, şairlerin, sanatçıların, müzisyenlerin, araştırmacıların, tarihçilerin, gazetecilerin, Trabzonsporlu aydınların yazılarından oluşacak bir ortak yapıt. İşte böyle başladı bu kitabın çalışmaları.

Doğrusu, beklediğimizden çok daha uzun sürdü hazırlığımız. Önce yazarları ve konuları belirledik birlikte. Kolay ulaşılanı oldu, zor bulunamı da. Yazarım, diyen kadar olmasa da, yazamam, diyen de vardı. Olumlu yanıt verip de bir türlü yazamayanlar da oldu. Bazı isimlerin yerine yenilerini ekleyerek devam ettik yola. Trabzonsporlular dışında, Trabzonspor'u uzun süreden beri, hatta başarı yolunda verdiği ilk belirtilerden itibaren izleyen deneyimli gazetecileri unutamazdık, unutmadık. Onlara, son dönemin objektif gözlerini, beyinlerini ekledik. Trabzonspor olgusuna ve yaşanmış olaylara farklı açılardan bakabilen geniş bir kadromuz, müthiş bir takımımız oldu sonunda.

Tam iki buçuk yıl sürdü bu kitabın hazırlığı. Yazar kadrosu çok geniş olduğu için yazıları toparlamak da zordu ama başka güçlükler de yormadı değil bizi. Mesela, hazırlık süresi uzadıkça yeni gelişmeler yaşandı Trabzonspor'da. Elbette aktüel bir yazın değildi oluşturmaya çalıştığımız, kalıcılıktı esas olan, lakin bazı bölümlerin güncelleştirilmesinden geri de duramadık; durmadık. Bir başka zorluk ise üç kelime halinde gösterdi kendini. Kitap henüz proje halindeyken kafamdaki isim bir üçlemeydi: "Fırtına-İhtilâl-Efsane." Ben ne düşünüyorsam, ne hissediyorsam, yazarlar da aynı yoldan geçtiler kalemi ele alınca; en çok bu üç kelime geçti yazıların içinde. Bazı yazıların belli bölümleri hep aynı şeyleri anlattı doğal olarak. Tekrardan

kaçınıp okuyucuyu yormamak için çalıştık Tanıl Bora ile epeyce bir süre. Ama sonunda o üç kelimeye bağlı kaldık gönül rahatlığıyla.

“Karadeniz Fırtınası” olarak birden ortaya çıkıp yerleşik her şeyi alt üst etmişti Trabzonspor. Lig şampiyonluğunu ilk kez İstanbul dışına çıkararak bir “İhtilâl” yapmıştı. Çok kısa sürede toplam 6 kez şampiyon olarak, Avrupa’da ülkemizi cesaretle ve başarıyla temsil ederek “Efsane”leşmişti. Efsane nitelenmesinde enflasyon yaşayan Türk futbol kamuoyunun gerçek efsanesiydi o.

Zira efsane, çağlar boyunca, kuşaktan kuşağa aktarılan ve olağanüstü canlıları, olağanüstü olayları anlatan hikâyelerdi. Oysa kupaları bir bir toplayabilmeleri için lehlerine her türlü koşulun yaratıldığı, ülkenin tüm zinde güçlerinin seferber olduğu kurumların şampiyon olmaları çok doğaldı; hikâye edilmeye değmezdi. Ancak... İstanbul dışından mütevazı ve dış desteksiz bir kulüp bu tuhaf ülkenin anomaliliğinde şampiyon olursa, durum olağanüstülük arz ederdi. Hele o takım, bu olmaz, yapılmazı tam altı kez başarırsa, işte ona, gönül rahatlığıyla, yürekten ağza dolan bir coşkuyla “efsane” denilebilirdi.

İşte sevgili okurlar... Memleketin bir ucundan, kimsenin beklemediği bir dönemde çıkmış ve her türlü dengesizliğe, adaletsizliğe, acımasızlığa rağmen zirveye oturmuş, sayısız kupa almış, Anadolu’nun ve dahi Trakya’nın gönlünde taht kurmuş bir kurumun hikâyesini anlatıyoruz biz bu kitapta. Farklı alanlarda çalışmalarlarıyla tanıdığımız çok değerli insanlarımızın kaleminden, farklı bakış açıları ve farklı görüşlerle. Türk futbolunda Trabzonspor olgusunu ve onun içinden çıktığı az dillendirilen bir tarihsel gerçeği “Trabzon Futbolu”nu irdeliyoruz enine boyuna, en samimi şekliyle. Kolaya kaçma heveslilerinin, sıkıntı çekmeye katlanamayanların, sabredemeyenlerin, özveri nedir bilmeyenlerin değil, meşakkatli bir yolculuğu yaşayan ve bundan sonra da yaşamaya hazır olanların takımının hikâyesini. Bir yaşam tarzını, bir yaşama sevincini... Bilinen, bilinmeyen ve bizim bilmenizi arzu ettiğimiz yönleriyle Trabzonspor’u...